

Rezime Izvještaja guvernera – April 2015

Ažurirano: 23.06.2015. godine

U Izvještaju guvernera za april 2015. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2015. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2015. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u aprilu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2015. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, BDP Crne Gore na osnovu kvartalnih procjena u 2014. godini iznosi 1,5%. Rast je ostvaren u sva četiri kvartala 2014. godine u odnosu na isti period 2013. godine i to 1,5%, 0,3%, 1,4% i 2,6%, respektivno.

Cijene su u aprilu 2015. godine, u odnosu na prethodni mjesec, povećane za 0,3%, dok je godišnja stopa inflacije u aprilu iznosila 2,1%.

U prva četiri mjeseca 2015. godine u odnosu na isti period 2014. godine zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 8,1%. Rast proizvodnje je zabilježen u sva tri sektora: vađenja rude i kamena (2,9%), prerađivačke industrije (12,7%) i sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom (3,9%). Broj dolazaka turista, u prva četiri mjeseca 2015. godine, veći je za 19,7%, u odnosu na isti period 2014. godine, dok je rast noćenja iznosio 14,5%. Prema podacima Monstata, u vazдушnom saobraćaju je broj prevezenih putnika, u prvom kvartalu 2015. godine u odnosu na isti period prethodne, povećan za 10,6%, dok je prevoz robe povećan za 12,7%. U željezničkom saobraćaju je u prvom kvartalu ove godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine, prevoz putnika veći za 0,4%, dok je prevoz robe smanjen za 2%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju, u prvom kvartalu ove godine, u odnosu na isti kvartal prethodne, povećan je za 4,2%.

U šumarstvu je u prva četiri mjeseca 2015. godine, proizvedeno ukupno 15.748 m³ šumskih sortimenata, što je za 50% manje nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2015. godine zabilježilo rast od 7,6% u odnosu na prvi kvartal 2014. godine, mjereno efektivnim časovima rada.

Prosječan broj zaposlenih u aprilu 2015. godine iznosio je 174.208 lica, što je za 1,4% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 1,2% više u odnosu na april 2014. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u aprilu 2015. godine iznosio 33.975 što predstavlja pad od 2,7% u odnosu na prethodni mjesec, a rast od 0,2% u odnosu na april 2014. godine.

Na kraju aprila 2015. godine, od 71.524 pravnih lica i preduzetnika, njih 14.316 ili 20% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je niži za 0,5%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju aprila 2015. godine iznosio 510,4 miliona eura, i bio je za 1,8% veći na mjesečnom nivou.

Koncentracija duga na dan 30.04.2015. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 13,4% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,4% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 36,3% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.177,6 miliona eura na kraju aprila 2015. godine i bila je za 1,2% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti koji su ostvarili rast od 1,1% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na kraj prethodne godine neznatno niži.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 73,6% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u aprilu 2015. godine iznosili 2.337,5 miliona eura, i viši su u odnosu na prethodni mjesec za 1%, dok u odnosu na kraj 2014. godine viši za 1,3%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite privrede se odnosilo 644,1 milion eura ili 27,6%, dok je sektor stanovništva je učestvovao sa 1,36 mlrd. eura, ili 58,3%. Ukupan kapital banaka na kraju aprila 2015. godine iznosio je 458,5 miliona eura, što je za 2,5% više nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 3,3% više u odnosu na kraj prethodne godine.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u aprilu iznosili 453,6 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 7,8%, dok u odnosu na kraj 2014. godine bilježe rast od 1,9%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju aprila tekuće godine iznosili 385,5 miliona eura i činili su 16,3% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 4,4%, dok u odnosu na kraj prethodne godine bilježe rast od 2,6%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju aprila 2015. godine je iznosila 9,07%, i bila je niža za 0,04% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2014. godine zabilježila pad od 0,15 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u aprilu 2015. godine je iznosila 9,01%, što predstavlja rast od 0,07 p.p. na mjesečnom nivou, i pad od 0,01 p.p. u odnosu na decembar 2014. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 1,59% u aprilu 2015. godine i bila je niža za 0,07 p.p. u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na decembar 2014. godine ostvarila pad od 0,27 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 217 miliona eura na kraju aprila 2015. godine, i bilježi rast od 887.000 eura ili 0,4% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj prethodne godine veća za 2,1 miliona eura ili 1%. U aprilu samo jedna banka nije iskoristila mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 51,6%, u državnim zapisima 28,7%, a na račun Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 19,8%. Tokom aprila 2015. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu.

Bruto premija osiguranja je iznosila 6,2 miliona eura u aprilu 2015. godine. U njoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (82,2%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (17,8%).

U aprilu 2015. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 4,8 miliona eura kroz 577 transakcija. Ostvareni promet bio viši za 6,6% nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 30.04.2015. godine je iznosila 3.071 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 1,3%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju aprila 2015. godine bila 12.970,58 indeksnih poena, bio je viši u odnosu na kraj prethodnog mjeseca za 5,9%, dok je indeks MONEXPIF iznosio 2.661,78 i zabilježio je rast od 0,4% na mjesečnom nivou. Novoformirani indeks MNSE10 je iznosio 1.059,16 indeksnih poena i bilježi rast od 5,9% u odnosu na početnu vrijednost.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u aprilu 2015. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 10,3 miliona eura, dok je u aprilu 2014. godine ostvaren deficit u iznosu od 15 miliona eura. Deficit budžeta, za četiri mjeseca 2015. godine, iznosio je 64,5 miliona eura, odnosno 1,8% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 111,5 miliona eura ili 3,1% BDP-a, što je u odnosu na plan za april više za 0,6%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u aprilu 2014. godine, ostvaren je rast od 2,2%. Izdaci budžeta iznosili su 121,8 miliona eura ili 3,4% BDP-a, što je za 6,6% niže u odnosu na plan za april 2015. godine, a 1,8% niže u odnosu na ostvarenje izdataka u aprilu 2014. godine. Na kraju marta 2015. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.443,6 miliona eura. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 395,9 miliona eura ili 11,1% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 2.047,7 miliona eura ili 57,2% BDP-a.

U periodu januar-mart 2015. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je veći za 6,7% u odnosu na isti period 2014. godine i iznosio je 197 miliona eura. Deficit na računu roba u prvom kvartalu 2015. godine iznosio je 270,1 milion eura i bio je za 4,8% veći nego prethodne godine. Zabilježeno je povećanje izvoza roba za 3% uz istovremeno povećanje uvoza za 4,4%. Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 11,9 miliona eura, što je na približno istom nivou kao 2014.

godine ili 0,7% više nego prethodne godine. Prema preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija u periodu januar-april 2015. godine iznosio je 111,8 miliona eura i za 30,6% je veći nego u istom periodu 2014. godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u aprilu.

U aprilu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na 11. sastanku Komisije za evropske integracije; na istom je razmatran Prvi kvartalni izvještaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore (PPCG) 2015–2018. Evropskoj komisiji dostavljen je potpisan Ugovor “Specific grant agreement 2015–2016”, vezano za BCI projekat. Ostvareno je učešće na sastanku koji je održan 16. aprila u Briselu za zemlje kandidate, pod nazivom „Spring 2015 Economic Forecast”. Pripremljeni su komentari na Izvještaj Evropske komisije „ERP 2015”. Povodom obavještenja Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija o pripremi prvog priloga za Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2015. godinu, CBCG je iz svoje nadležnosti pripremila i dostavila Prilog za izvještajni period od 1. septembra 2014. godine do 1. aprila 2015. godine. Pripremljeni su komentari na Izvještaj ECB-a – “EU kandidati i potencijalni kandidati NERP 2015: Pregled i ocjena monetarne i politike deviznih kurseva”. Pripremljen je nacrt plana projektnih aktivnosti povodom pripreme Projektnog zadatka (ToR) koji je kandidovan za finansiranje iz IPA sredstava EU za 2014. godinu. Ostvarena je studijska posjeta Hrvatskoj narodnoj banci sa ciljem sagledavanja iskustava i problema u pristupnim pregovorima sa EU, u dijelu koji se odnosi na izradu Zakona o HNB, Zakona o bankama, Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i određivanja načina za oporavak i sanaciju banaka. Ostvareno je prisustvo sastanku Radne grupe za platni bilans u Luksemburgu, u organizaciji Eurostata.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.